

ANA BOLAVA
KA DNU

NASLOV ORIGINALA:

ANNA BOLAVÁ

KE DNU

COPYRIGHT © ANNA BOLAVÁ, 2017

KE DNU

FIRST PUBLISHED IN 2017 BY EUROMEDIA GROUP, A.S.-ODEON

NÁDRAŽNÍ 896/30

150 00 PRAHA 5

Izdavač:

Imprimatur d.o.o.

Mladena Stojanovića 4

Banja Luka

info@imprimatur.ba

Za izdavača: Boris Maksimović

Lektura: Sonja Lero Maksimović

Dizajn korica: Damir Omić

Grafička priprema: Sonja Lero Maksimović

Štampa: Skandi s.p.

Za štampariju: Mladen Spasojević

Tiraž: 500

Godina: 2020.

ISBN: 978-99976-53-04-8

Izdavanje ove knjige finansijski je podržalo
Ministarstvo kulture Češke Republike.

Ana Bolava

KA DNU

prevela:
Milka Kovačević

Ocu.

*Ponekad onu pesmu puštaju. Vidim nas dvoje.
Petnaest do pet. Doručkujemo.*

(...) DIVIŠ OBGRLI Milušku oko ramena i mahne automobilu koji odlazi. Vlažan praznični vetrić mojoj sestri po stricu pomera novu široku haljinu. Ispod nje ima veliki stomak, koji Diviš ne propušta da dodirne s vremena na vreme. Sad je već velik i nema smisla kriti ga. Juče je ponovo osetio jedva primetne pokrete ispod kože i srce mu se ispunilo posebno lepim osećajem. Teško da će ove utiske deliti sa svojom suprugom.

Kod Diviša će biti tesno. Oba pridošla gosta ulaze unutra odlučni da se bore za svoju stvar. Dugo se niko ne oglašava, a do tada mlada gospođa Diviš izlazi u dvorište i kreće sa vežbanjem. Šezdeset čučnjeva, trideset sklekova. Devedeset skokova. Sve što se deli sa tri voli da preračunava u glavi i njen sistem je savršen. Izdržaj na rukama, trbušnjaci i neljudski uzdasi. Bore na čelu i umesto znoja krv. Ne, ovo neće biti dovoljno, s ovim se ne može množiti. Kraj brojanja, mora da ode odatle. Plače joj se. Preskače ogradu i trči. Bez ključeva i bez obuće. Brzo i daleko. Zato što će svakog trenutka zaplakati. Tako je to na nju uticalo. Trči pravo ka močvarama, tamo je niko neće čuti. Možda je preplašena čaplja lupi krilom preko lica, ali to će joj olakšati. Samo da trči i više, ništa drugo joj u tom trenutku ne preostaje. Ovde za nju nema mesta i povlačenje je jedino moguće rešenje...

(...)

Spustila je glavu da bi sakrila oči pune suza. Ne razume zašto se tako brzo ražalostila, a bila je vredna čitavog meseca i oni da joj urade ovo! Nemoć raste. Ima želju da uzme kamen i pogodi prozor. Ima jedva deset godina, ali oseća takvu tugu da bi to porazilo i odraslog muškarca. Ne može se to podneti, to je novi, silan osećaj kog se treba otarasiti odmah. Kamen leti veoma precizno, ume da nacilja. Jahim ne čuje staklo koje puca, zatvorio se iza i traži po džepovima neke cigarete. Među punim džakovima biljaka strogo je zabranjeno baratati vatrom, ali danas su se tu prekršila sva pravila sveta. Mala Anička traži sledeći kamen, ali ne nalazi nijedan koji bi uspeo da razbije prozor.

(U mraku, U otkupnoj stanici V)

DEO PRVI

MRTVA U MOČVARI

I

Mrtva u Močvari

KAO U HOROR FILMU OSETIO SE MUŠKARAC STARIJIH GODINA KOJI JE U NEDELJU (24. NOVEMBRA?) KRATKO NAKON PODNEVA IZAŠAO U ŠETNJU U OKOLINI MESTA REČOVICE. U TEŠKO DOSTUPNOJ (nedostupnoj?) OBLASTI KOJU LOKALNI MEŠTANI NAZIVAJU „MOČVARE“ PONAŠAO JE MRTVO TELO (NEPOZNATE) ŽENE. NA MESTO NESREĆE MOMENTALNO JE POZVANA POLICIJA ZAJEDNO SA (lokalnim?) STRUČNIM LEKAROM KOJI JE POTVRDIO POODMAKLU FAZU RASPADANJA TELA. POLICAJCI SU ~~ČEĽ~~ OBLAST ZATVORILI I NAREDILI SUDSKU OBDUKCIJU TELA ČIJI SE IDENTITET PROVERAVA (dopuniti?). TUĐA KRIVICA U OVOM TRENUTKU NIJE ISKLJUČENA.

pm

Petar Malek gleda u monitor službenog kompjutera. Dobro je ovo napisao. Pre pola godine za sebe to ne bi rekao, ali upravo je to uradio. Četiri stotine i trideset znakova na čekanju. Približno. Paus pun iznenađenja i straha. I ceo je njegov. Mladi novinar se zamišljeno osmehuje i naslanja leđa na tvrdu, drvenu stolicu. U maloj, tamnoj prostoriji nalazi se sam. Gladan je i boli ga glava, ali mu ne pada na pamet da ustane od stola i makar malo pojača svetlost u prostoriji. Njegov mozak radi, ne želi ničim da ga dekoncentriše. Bilo je ovo tako neobično prepodne... I baš on je bio tamo, baš *tamo*, kao nevidljivi deo

tihog bola i tuge. Stajao je, ćutao i posmatrao. I sad će to da oroči. Stotine čitalaca će sutra kupiti novine i većina njih će odmah zapaziti njegov članak. Petar Malek – Mrtva u Močvari. Veliki slučaj ovogodišnje jeseni. Trčao je tako brzo da mraz nije ni stigao da ga prožme preko leđa. Kada bi samo pogrbljena Irma znala koliko je imao sreće. Njeno priviđenje je bilo tačno, poslala ga je u dobrom pravcu. Močvare bi joj se svidеле. Međutim, kada se to sutra pročita, biće to senzacionalna stvar. Malekovo ime prvi put na naslovnoj strani. Čitaoci gutaju činjenice i počinju da nagađaju kako se to desilo. Možda bi bilo dobro još više ih uplašiti. Bila bi dovoljna prikladno izabrana fotografija... Ima mnogo fotografija sa mesta zločina, ovaj put ništa nije zanemario.

Dvadesettrogodišnji Malek uzbuđeno uzima mobilni telefon sa stola i gleda rezultate svoje neočekivane novinarske drskosti. Zašto bi sa sobom vodio službenog fotografa, samo bi tamo smetao i policija bi saznala da su novinari već na mestu zločina. Ovako je bio sam, neupadljiv i sa mnogo vremena za reportažu. Sakupio je gomilu materijala, a možda i važne dokaze. Ali onaj doktor! Kako je kleknuo pravo u ono blato i uzeo njenu glavu u ruke. Iskreno rečeno, taj čovek se nije poneo baš profesionalno. Takav način uviđaja krivičnog dela zasigurno nije bio standardni. A niko od prisutnih tog čoveka nije opomenuo, pustili su ga da radi i samo su zbunjeno tapkali u mestu i nisu znali gde da gledaju. Dok u močvarama nikoga od njih nije bilo, vladala je posebna, beličasta tišina i sve je izgledalo prirodno. Raspored gustog izraslog drveća i istrulelih palih grana, nabori u zemlji savršeno pokriveni žutim opalim lišćem, čvorovi nakvašenih vodenih trava i trske i ostaci ljudskog tela,

sve je tamo pripadalo. Sve to su poremetile pridošlice. Iz udaljenog, gradskog sveta grubo su se uvlačili kroz nezaštićene pukotine između stabala breza i prodirali unutra, gazili i spoticali se, naglas disali, tresli se i kašljali. Zatim su se zaustavili. Dalje im se više nije dalo. Videli su sve i odatle. Niko nije bio siguran gde treba da stane da ne bi propao u meko blato ili da ne bi ugrozio tragove zločina. Koliko glasno govoriti ili koliko daleko od mesta zločina zapaliti cigaretu. Kako ne narušiti prirodu koja živi vlastitim životom i koja je baš tih dana odlučila da svetu pruži *neosporan dokaz*. Nervozna para iz usta, hladni oznojeni prsti u džepovima jakni, nesigurno tapkanje po bljuzgavici i praćenje kako minuti prolaze na službenim telefonima.

Zatim je došao on i podigao galamu. Naravno, u prilog tome govore i fotografije. To se posebno potrefilo. Prilazi doktor Marek Diviš, beo kao stena. Ubrzava korak i rukom nesigurno podiže policijsku traku razvučenu između nekoliko stabala. To je bilo jedino što su lokalni policajci mogli da urade. Zabranili su pristup nepozvanima na mesto zločina. Kao da bi neko preko okolnih močvara tamo uopšte žurio da ode.

Petar Malek ponovo odloži telefon na sto i nasloni se na stolicu. Gleda u svoje prljave cipele. Savije se i otkine s desne nogavice čuperak od tri slepljene bodlje. Poneo se ispravno. Svako bi to na njegovom mestu uradio. Novinarstvo je služenje narodu. Čitaoci imaju pravo na informacije. Zanimaju ih detalji i žele fotografije uz priče. Čeznu da budu deo toga iako su zapravo na drugoj strani svemira. A njemu je to danas pošlo za rukom, štaviše, bio je prvi tamo. Spazio je telo mrtve žene. Ležala je na leđima. Imala je

raspuštenu kosu. Bila je gotovo gola, ali u tome nije bilo ništa vulgarno. Naprotiv. Ta prirodnost... I na neki način, lepota. Kao da je dobrovoljno uranjala u meku podlogu. Dopola čarobno potopljena u hladnoj zemlji, odgore prikrivena spalim lišćem. I to je Maleku bilo dovoljno da bi brzo pritisnuo dugmad na svom mobilnom telefonu. Nikakva vulgarna surovost, nije dokumentovao ništa što bi kasnije moralo da se retušira. Neki kadrovi su gotovo umetnički, a drugi će nastati kad se mnogo približi. Ta njena duga kosa... Kao da još uvek pripada nekom vreloom letu iz kog je laganim korakom pobjegla. I pronađena je tek sad. Na fotografijama izdaleka, ona se ne može ni razaznati. Ljudsko telo ponekad zaista izgleda kao parče palog stabla. Njena koža je ista kao kora breze. Sama bela fleka i ponegde crni krateri. Tamo su svuda okolo rastle breze... Neke su bile odavno mrtve i istrulele, druge slomljene ili užasno iskrivljene. Kažu da se tu u novembru spušta gusta magla. Tako je teška da se može rukama uhvatiti, a uspeva i da nakrivi mlada stabla u stranu. Zato ih i ima toliko. Prepliću se i međusobno podržavaju. Malo koga puštaju unutra. Čudno, zaleđeno mesto samo za sebe. Čarobna oblast sablasne tišine i blata koje zaudara...

Svakako je potrebno temeljno ispitati onog starca koji je prijavio da je pronašao mrtvo telo. Dok se svega seća. Inspektori su sve odradili brzo, iako je deda izgledao kao da bi rado pričao. Možda su ga odveli još negde u službenu prostoriju, ali Malek nije mogao dalje za njima. No, on će sačekati, ovo je glavna tema i potrebno je iscrpeti je do dna. Uz vešto izmešane malo sreće i napetosti, ovo će pokrivati naslovne strane novina do praznika. Zatim će prestati. I čitaoci i novinari. Do tada je neophodno pobrinuti se da

se svaki dan objavi nešto novo. Petar Malek se ponovo udubljuje u pisanje. Zar ne bi trebalo termin *tuda krivica* nekako da bude određeniji? Onako kako je to upravo učinio sa *poodmaklom fazom raspadanja tela*? Zatvori oči i zamisli se. U njegovoj umornoj glavi to više nije za revolucionarno razmišljanje, ali jedno zna zasigurno. Upravo sad, u tamnoj, nezagrejanoj kancelariji koja mu je bila dodeljena kao kazna, njegov posao na skraćeno radno vreme prestaje da bude šala. To više nije vežba stila, ništa polovično. Izraz *ubistvo* ide na njegovu odgovornost. Ali zar bi na takvom zabavnom mestu ležala žena koja nije namerno ubijena? Zasigurno je u tome postojala namera i Malek će to odmah sutra proveriti. *Neobično brutalan čin* iskoristiće za naslovnu stranu u utorak. Prvog odabranog osumnjičenog objaviće u sredu. Na fotografijama je sve, može sve lepo da smisli za stolom u udobnosti svoje kancelarije. Ovde. Malek ponovo prolazi kroz napravljene fotografije. Najsumnjivije se ponašao doktor Diviš. Samo neka Maleku niko ne govori da je taj čovek tu ženu danas video prvi put! One njegove čudne oči, pa to je ubica! Uplašen i uhvaćen. Pokušava da igra na emocije, ponaša se savršeno smireno, zapravo odlično se kontroliše i nije ni ustuknuo zbog toga što mu nekakav debeljuškasti mladić u sportskoj jakni s prugama svetli blicem foto-aparata pravo u lice. Sav prikupljeni materijal neophodno je odmah duplirati.

Maleku se tresu ruke. Telo mu je ledeno, ali u glavi mu nešto gori. Započinje iznova prepisivati svoj članak iako zna da nije moguće da napiše nešto drugo osim senzacionalne vesti koja će se prodavati u hiljadama primeraka. Samo, kako da tu sabije sve što je video vlastitim očima? Kako da opiše lupanje

srca koje nije prouzrokovano samo strahom? I kako da to naglo uzbuđenje ne nazove strahom, a da ne zvuči pogrešno? *Telo nepoznate žene* zvuči tako strano, a prema *njoj* i uvredljivo. Malek gleda u svoje velike ruke. Malo mu je falilo da je dotakne... Na tren stavi glavu u dlanove i zarije prste u kratku, neopranu kosu stiskajući je svom snagom. Stisne i povuče i jaukne, ali i dalje to nije bol koja bi nadjačala uporni osećaj iznutra. Očajnička uzaludnost zbog urezane slike pred očima. Čežnja koja nema izlaz.

U prostoriji je mrak. Urednik dođe sebi, pomeri miš i monitor kompjutera ga zaslepi plavom svetlošću. Trebalo bi da požuri, svakog časa će morati da pokaže rezultate današnjeg rada. Međutim, neće staviti *ubistvo*, formulisaće to nekako drugačije. Iskoristiće maglu u svoju korist, gospode bože, pa zar je bilo malo? Neopaženo se povlačila preko zemlje i čekala je svoju priliku. Kratko pre nego što se smrklo, počela je da postaje gušća i laskavo ga je hvatala za noge sa svih strana. Nije mu mnogo nedostajalo, ali više se nije motao napolju. S rudarskom lampom na glavi, deset metara od auta i obuzela ga je panika kao malog dečaka. Ništa protiv *prirode*, ali zaista se na ta mesta ne bi rado vraćao. *Tuđa krivica* će biti dovoljna za ponedeljak. Pa ćemo videti.

2.

Današnje večer je crveno-plavo. Spremna sam. Želim da vidim stara mesta. I ako se mama još predomisli, ja sutra ujutru idem iz Mjestka. S Ratkom sam juče pričala o rekama. Najpre me je pitala kada sam poslednji put zaista plivala. U dubini, bez potpore. Nije to bio prijatan razgovor, ona prepozna kada nešto

izmišljam, pa nisam ništa poricala. Godinama nisam videla nikakvu vodu u prirodi. Ne znam ni najbližu reku, ribnjak ili potok, a ni gradsko kupalište, ni nečiji dvorišni bazen. Voda mi ništa ne govori, kod kuće nemam ni kadu, samo usku tuš-kabinu. Majka me je dobro izolovala. I prevaspitala. Navodno, zaštitila nas je obe. Nije bilo lako ustati jednog dana, zgrabiti ćerku i preseliti se na drugi kraj države. Bez bake Strnadove, tada sveže udovice, koja bi volela ćerku i unuku. Bez sestre, jednako stare i naizgled identične, a ipak potpuno drugačije... Zar mami nije nedostajala vlastita bliznakinja? Šta su njih dve uradile pa se više nikad u životu nisu videle?

Ratka je ćutala. Nije čak ni beleške vodila. Za našu čudnu porodičnu tajnu nije direktno pitala ni godinama ranije, a ni sad. U njenoj terapiji se drugačije napadaju aveti. Nikada se o njima ne priča direktno, samo se pažljivo opisuju ili se oko njih igra igra. Njihova veličina i oblik se tako lagano otkrivaju i onda možemo početi sa savladavanjem prostora straha koji oni namerno ispunjavaju. Jučerašnja terapija je bila naša poslednja. Ratka me nije štedela. Koliko sada treba da se udaljim plivajući dok se sve to ne prelije? Nećemo se lagati, Hana, idete nazad i to će se najverovatnije ponovo dogoditi. Šta sada da radim ako ponovo vidim nekoga u vodi? Pozdraviću ga, odgovaram. Zbunjeno smo se nasmejale, a ona je naglo pljesnula dlanovima. Uplašila sam se. I od tog neočekivanog, glasnog zvuka i od njenog pogleda koji ga je pratio. Ne smej se i reci mi šta ćeš da uradiš ako sa dna izroni lice. Na to nemam odgovor. Zašto to pominje? Kakva joj je to strategija? Ne želim o tome da razmišljam, muči me toliko drugih, praktičnih stvari. Nije vreme za izlišnosti, posle toliko godina me obuzima

potpuno drugačija vrsta napetosti. Samo što Ratka hoće da završi svoj posao do kraja. Boji se više nego ja. Priprema me. Poslednji put. Moram da se prepustim. Uzimajući u obzir obimnost mojih spisa i vreme koje mi je posvetila svih ovih godina, bilo bi nezahvalno oduzeti joj priliku da me pripremi.

Idete nazad. Ta rečenica mi i dalje stoji u glavi? Dakle, to je istina? Lupa mi srce i osećam neobičnu, silnu emociju. Da li strah ili radost, ne može se tačno razaznati, više nešto poput izopačenog rođivanja nečemu odvratnom. Nisam navikla na sličnu vrstu raspoloženja, dugo smo sve to suzbijale tačnim dozama lekova. Ali s tim je gotovo. Tetka dole na jugu je umrla i posle nje je ostala ogromna, prazna kuća. Nešto se desilo. Ne znam šta, ali skuplja se u meni nekakva snaga i sva ova naočita nervoza mi odjednom ne smeta. Naprotiv, podstiče me. Goni. Mami. Nešto me zove i ja moram da odem i proživim ga iako to sve vuče sa sobom veliki deo prethodne nesigurnosti. Ako svoj život ne promenim sad, neću nikad i to nema nikakve veze s majkom i njenom doživotnom zabranom kupanja bilo gde napolju.

Kad sam se rastajala s Ratkom, zagrlila me je i na tren čvrsto držala u onom malom, tamnom predsoblju sa zavesom od perli umesto vrata. Mirisala je na ljubičice i imala je čudno lep, tužan osmeh. Ipak, uvek će hteti da zna sve o meni. Moram da se javim čim stignemo. I ako bi se desilo nešto jače od onoga što mogu da podnesem, ne treba da me bude sramota da se okrenem i pobegnem nazad. Klimnula sam glavom, ali nisam rekla ništa. Već se nešto jače dešava, a ja bežim. Noć. Crvena. Plava. Vlažna i ledena.

Majka ne govori. Spakovala je odeću i najosnovnije stvari, ali mnogo toga ostavlja ovde u stanu.

Odjednom se ponaša kao da idemo samo na izlet. Uzbudena je i ruke joj se tresu toliko da ne može ni da jede. Još nikad nisam bila ovako umorna. Ovo je neobična jesen. Svaki dan je odjednom važan i posle godina i godina nepomičnosti dolazi nešto novo. Majka to zna. Više to ne može da zaustavi. Želim da vidim našu staru kuću. Bojim se i radujem se kao i ona. Obe smo na neki neobično tegoban način spokojne. Celu noć nismo oka sklopile i ne možemo da dočekamo. Sutra. Plava. Crvena. Plavo-crvena...

3.

Ponovo oseti istu stvar. Treći put u toku jednog sata. Međutim, to nije bol, više podseća na neodređeni pritisak duboko u stomaku, negde iza, tik uz kraj leđa. Nije neprijatno, ali ne može se ni opisati. Miluška Bartakova nespretno ustade iz fotelje i polako krenu ka prozoru. Raširi zavesu i pogleda kroz prozor. Ulica je prazna. Ružno vreme rasteralo je sve ljude u kuće, dani su sad kratki i magla zaklanja veći deo dnevnog svetla. Uskoro će se upaliti ulične lampe, a njena mama još uvek nije kod kuće. Dobro je što je posle mnogo godina ponovo počela da izlazi napolje sama, ali zašto je danas napolju tako dugo? Ako joj se nešto desilo, ko će sada da ide da je traži? Sad. Baš sad je ponovo presekao isti osećaj. Brzo položi ruke na stomak kao da bi htela da ga dotakne. Ne uspeva, već je nestao.

Dakle, ovako sve počinje, shvati trudnica i sama se sebi nasmeje. Zar je ovo zaista to? Zar ne bi trebalo da se stomak na tren stvrdne? Sledeći put će morati malo više da obrati pažnju. Pomno će pratiti. Sačekaće da se ponovo javi taj osećaj, ništa drugo joj i ne preostaje. Ali šta će raditi do tada? Da li bi

trebalo da šeta ili da sedne i ponovo uzme da čita? Da gleda u oblike prilepljenih slova, prelazi pogledom preko rečenica od početka do kraja, a da za to vreme ne shvata njihov sadržaj? Ne, trenutno više neće čitati, ne može da se koncentriše. Toliko godina je čekala baš na ovaj trenutak. Toliko je toga slušala i čitala, ali sada dolazi momenat kada će ona sama to iskusiti na svojoj koži. Konačno je došao red i na nju. Prvi put. I poslednji. Naredna trudnoća ne dolazi u obzir zbog njenih godina i zdravstvenog stanja, tako da sada treba dobro da obrati pažnju i sve da zapamti.

Miluška neko vreme stoji u kuhinji i posmatra oprano posuđe. Ništa se ne dešava. Nikakav naredni talas čudnog osećaj, možda ga je uplašila svesnim razmišljanjem o tome. Šta će sada raditi kad je tu sama? Polako prelazi u dnevnu sobu i ponovo širi zavesu. Tamnoplavi vazduh napolju se kreće na poseban način, izgleda da počinje da rominja kiša. Na ulici je mir i tišina, nedelja po podne je i svi su se zavukli u kuće. Kod Vavrovih, preko puta, upalilo se svetlo. Silueta manje figure kreće se po prostoriji, a što se više približava prozoru to konkretnija silueta postaje. Anjička širi zavesu i gleda napolje. Zatim mahne. Miluška se zamišljeno nasmeje i laganim pokretom ruke otpozdravlja devojci preko puta. Neko vreme gledaju jedna u drugu kroz stakla zatvorenih prozora i preko uske ulice, u koju danas, zajedno s maglom, stiže i prvi mraz. Zatim se iza Anjičke pomeri još jedna osoba, a to znači kraj njihovog popodnevnog susreta. Milada Vavrova navuče zavesu tako naglo da je na nekoliko mesta strgne. Na ulici protrči preplašena, mokra mačka. Rominjanje postaje sve očiglednije, a temperatura pada. Bilo bi dovoljno otvoriti prozor i izbaciti ruku i već bi na toplu ruku padale minijaturne

kapi vode koje je malopre počeo da ispušta sivi oblak. Na trotoaru i putu stvara se tanak led. Možda će o tome nešto reći u vestima.

Miluška se ispruži da dohvati daljinski i seda u fotelju. Gde li se mama zadržala! Minuti ponekad neverovatno polako prolaze. Na televizoru nema ništa. Prognoza vremena će biti tek za petnaest minuta. Sad. Sad je onaj osećaj pritiskom izazvao neprijatnost. Ovo bi se već moglo nazvati i grčem. Traje jednu dugu sekundu i svu pažnju odvlači na sebe. Miluška duboko udahne i ugasi televizor. Zatim uzima telefon i okreće broj koji ima sačuvan na prvom mestu. Kratko zvoni, zatim tišina, pa glasovna poruka. Ovo je čudno, već ga je danas zvala tri puta i nema rezultata. Zašto je ne pozove nazad? Šta ako bi joj zaista bila potrebna pomoć? Za sada ne uspeva ni da opipa taj osećaj jer traje samo tren, ali zasigurno ne bi trebalo da bude sama. Ustane i počinje da šeta. Od stola do zida i tako ukруг. Razmišlja. Trebalo bi da pozove još jednom. Da bude sigurna. Glasovna poruka. *Marko, molim te, dođi više kući, ovde kod nas, nešto se možda dešava, ja ne znam, pritiska me stomak... Mama je negde napolju, a kiša počinje da pada. Ja... Ja ovde čekam tebe... Čao.*

Narednih minuta se i dalje ništa ne dešava. U kući preko puta, Milada Vavrova prži velike komade pilećeg mesa, a Anjička u sobi pored u tajnosti otvara prozor. Ne može da podnese zagorelo ulje, previše se oseća. Na samu pomisao da stavlja masno meso u usta... Imaju ga svuda. U malom zamrzivaču u hodniku, u velikom zamrzivaču u podrumu, u frižideru, u staklenim teglama u špajzu, a neko nabijeno meso videla je i na policama u šupi. Čim mama završi s prženjem, deo isprženog će pojesti sama i zatim odlazi u noćnu smenu. Dvanaest sati će stajati uz pokretnu

traku i sлагаće komade živine na tanjiriće od polistirola. Pre nego što Anjička ujutru ode u školu, mama će se vratiti i do tada ostatak isprženog mesa mora da bude pojeđen. Zato što će ona doneti novo meso. Ponedeljkom je sve sveže i zamrzivač mora za to biti spreman. Novo meso i novi beli jogurti koje Ana treba da kupi u povratku iz škole. U to vreme mama će spavati. U polumraku spavaće sobe, gde su na prozoru, radi bezbednosti, postavljene gvozdene rešetke. Ljudi su zli i treba se čuvati. Ulazna kvaka je slomljena pa se u prostoriji ne može provetriti. Srećom, u dnevnoj sobi može. Anjička tiho seda na pod ispod prozora i udiše hladan vazduh koji ulazi kroz navučene, tamnožute zavese. Svuda unaokolo na tepihu ima otvorene sveske, kao da uči. Mora da uči *neprestano*. Da bi imala dobre ocene i da bi našla dobar posao. Kada bi ovde sad uključila mozak, sve bi to odmah naučila, jer ona će u najmanju ruku biti na rukovodećoj liniji. Ili će završiti u kancelariji, ko zna na šta će ličiti fabrike za obradu živinskog mesa u budućnosti. Roditeljski sastanak je već sutra. Valjda će ga mama posle smene lepo prespavati.

Kontraksije na petnaest minuta. Napolju mrak postaje sve tamniji, ulične lampe se polako pale. Kao i svakog dana u to vreme, uvek isti ritual. Tako se i ljudsko telo vodi uvežbanim pravilima i funkcioniše savršeno. Precizno uspeva da preseče određeni vremenski trenutak. Petnaest minuta. *Materica je na kraju trudnoće najveći mišić u telu*. Tako nekako je pisalo u knjizi. A najveći mišić se upravo odlučio da radi po svom. Želi da izbaci parazita čije potrebe prestaje da obezbeđuje u potpunosti. Učini to naglo, bez obzira na to kakav će zvuk u isto vreme njegova nositeljka ispustiti. Milada prestaje da drži stomak. Sad je

osećaj bio snažan. Na čelu i leđima joj izbija znoj. Srce joj lupa veoma brzo, tako je – kako je, ostala je sama. Pola godine su zajedno zamišljali kako će izgledati današnji dan. Rano ustajanje ni po čemu specifično, glasno kucanje sata u dnevnoj sobi, termin porođaja nepoznat. Posle ručka majka odlazi u šetnju, a Miluška da legne. Ispravlja ukrštene reči u novinama, neka mamina slova uopšte ne prepoznaje, kao da ih je rešavao neko treći. Naizmenično spava i čita i sanjivo razmišlja, nezanimljiv program, ali više od toga i ne sme da radi. I odjednom je kasno, dete hoće napolje, oca nema, a ona, četrdesetogodišnja rizična prvorotka, pokušava da okrene sledeći broj u telefonu.

„Miro... Ja sam. Možeš da dođeš po mene?”

„Je l' sve okej?”

„Marek nije ovde... ” Kraj rečenice guta. Grlo joj se skupi i ne može da progovori. Zatim udahne i ujede se za jezik. Kao da sve što izgovori naglas postaje istina.

„Da, za minut sam tu. Lezi i čekaj me. Nigde nemoj da ideš, ostani da ležiš”, Mira govori brzo i mirnim tonom. On zna šta da radi, nije zbunjen, zašto je ne bi mogao u bolnicu odvesti on? Toliko puta joj je rekao da može na njega da računa. Da je on, za razliku od nekakvog Diviša, pouzdan. *Pozovi kad god*, uveravao ju je tužnjikavim osmehom i radije nije gledao u njen ogroman stomak. Više od toga nije komentarisao, a možda je tu izmoljenu vanbračnu dužnost i želeo. *Biće to dobro*, rekao je pre nego što je spustio telefon, a Miluška u sebi te reči ponavlja, stalno čuje glas brata kome veruje. Bolan pritisak narednog grča time ne umanjuje, ali uprkos bolu pokušava da sedne.

Pažljivo seda u fotelju u dnevnoj sobi. Međutim, svoje omiljeno mesto ne prepoznaje. Taj neprijatan

komad nameštaja kao da nije njihov. Fotelja je tvrda i odjednom tako mala, ona u njoj nije na sigurnom. Pokušava da se sklupča, ali na taj položaj davno nema pravo, njeno telo traži mnogo prostora inače će se ugušiti. Više ne može ni da se skupi, ali ni da savije noge, stomak se širi, bridi od napetosti i ne dozvoljava bilo kakav sedeći položaj. Stajanje ili hodanje su mu takođe neprijatni, a ležanje na leđima ga boli. Pa šta onda uopšte hoće! Zašto je tako strano i prestaje da je sluša? Zar ne bi trebalo sada zajedno da rade? Porodaj je životni doživljaj, na početku neprijatan, ali na kraju, kažu, predivan, svi su to govorili, toliko je reći oko toga bilo... Ali sad je sama i niko ovo umesto nje neće uraditi.

Miluška je zaboravila da upali svetlo i u sobi je odjednom tegoban sumrak. Svaki komad nameštaja dobija drugu dimenziju i nije joj prijatno da to vidi. Mora da dođe nazad do vrata. To nekako uspeva. Potrebno joj je svetlo! Pokušava da se uspravi, polako, pažljivo... ispruži se napred ka prekidaču... i povuče zavesu... Ali dete unutra se naglo pomeri i ogroman stomak promeni oblik. Neprirodno je uglast i pritiska grudni koš i ostale delove tela negde unutra, pozadi. Cela površina stomaka je pecka, a koža se napinje gotovo do pucanja. Direktno ispod nje razvijaju se grane novog, nepoznatog bola koji je povezan sa neprirodnim, beznadežnim pokretom sadržaja hiperemične utrobe. *Isuse, valjda se nije okrenulo naopačke?* Valjda nije, deca to ne rade, makar ne pred rođenje, bili bi sami protiv sebe...

Miluška se mora zavaliti u fotelju i ispraviti leđa koliko može. Naslanja glavu na jastuk i na momenat zatvori oči. Pažljivo dotakne stomak. I dalje je njen. Ima naročitu, čvrstu formu, koja se svako malo

zatalasa, kao da dečak unutra ne može udobno da se smesti. Treba da je ON. Rodiće im se sin i ona će konačno da pristane na selidbu. Preći će preko svog ponosa i dozvoliće njegovom ocu da se o njima brine. U njegovoj kući. Koja je velika i prazna i koju ženska ruka nedeljama nije takla.

Pažljivo spakovana putna torba stoji pored kućne biblioteke. Bilo bi dovoljno da ispruži ruku i mogla bi da je dotakne. Samo što ne može ni da sedi. Pritisak oko srca je nepodnošljiv i nestaje joj vazduha. Bol u stomaku ne popušta, tu je već nekoliko minuta i ne odlazi. Obuzima je panika. Šta to treba da znači, ovako se ne može živeti, ovo se ne može izdržati... Zatim nerođeno dete svom snagom šutne i nešto čudno joj se desi među nogama. Polako sklizne s fotele dole i položi se na zemlju. Zatvori oči. Diše na usta. I ponovo se dešava. Htela bi da se podigne i da dohvati tu svoju tašnu. Bog zna zašto sad mora da je dohvati. Ali telo radi samo, ne primećuje njene potrebe i njegovog grča se ne može osloboditi.

Nebitno je gde je prtljag. Važan je telefon, a telefon njeni ledeni prsti drže veoma čvrsto. Porodaj je kao smrt kojoj u poslednjem času pobegneš, rekla joj je letos u oči Vavrova od preko puta. Zatim joj se izvinila, nije to bilo prikladno, iscrpljena Miluška sela je na ivičnjak i plakala. Narednog dana dobila je ogromnu smrznutu patku i tapšanje po ramenu koje joj je tako dugo bilo potrebno. Možda je susedka bila u pravu. Ponovo je bila u pravu, boli je užasno. Za koji čas izgubiće svest. A njena majka za to vreme leži ni pola kilometra od kuće. Blizu napuštenog mlina, iza kamenog mosta koji je promišljeno prešla, ali ne može da se vrati. Ne ide. Videla je pokrete svetla u vodi i boji se da se pomakne.